

18.8.2023

Sisäministeriö

Sisäministeriön lausuntopyyntö 6.6.2023 (VN/28384/2021-SM-2)

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Suomen ja Ruotsin välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Sisäministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta Suomen ja Ruotsin välisestä sopimuksesta raja-alueen poliisiyhteistyöstä. Esitykseen sisältyy ehdotus sekamuotoiseksi voimaansaattamislainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisen lisäksi sopimuksen toimeenpanosta Suomessa.

Sopimuksen tavoitteena on tiivistää Suomen ja Ruotsin poliisin jo ennestään hyvää yhteistyötä ja siten parantaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoa sekä rikosten ehkäisemistä, paljastamista ja tutkintaa Suomen ja Ruotsin rajaseudulla. Sopimuksen merkittävin muutos nykytilaan on se, että suomalainen tai ruotsalainen poliisimies voi ylittää valtakunnan rajan hoitaakseen kiireellistä poliisitehtävää toisessa valtiossa ilman, että kyseessä on tilanne, joka on alkanut jo poliisimiehen kotivaltiossa. Esimerkiksi takaa-ajon jatkaminen valtakunnan maarajan yli on jo nyt mahdollista Schengenin säännösten mukaan.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö kiittää lausuntomahdollisuudesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esitysluonnoksessa (s. 8) todetaan seuraavasti: ”*Valtion virkamieslain (750/1994) mukaan virasto voi määrätä virkamiehen hoitamaan virkatehtäviään virkamatkalle, joka voi olla kotimaan tai ulkomaan virkamatka. Virkamieslain työjohto-oikeus ulottuu siten myös Suomen rajojen ulkopuolellekin siinä mielessä, että virkamies voidaan määrätä hoitamaan omia tehtäviään ulkomailla. Määräyksestä ei voi kieltäytyä. Poliisiyhteistyösopimuksessa keskeinen kysymyksenasettelu liittyy voimankäyttöön toisen valtion alueella. Toisen valtion alueella suoritettavat tehtävät ovat kuitenkin samoja tehtäviä, mitä poliisi jo nyt tekee Suomen alueella.*”

Valtiovarainministeriö toteaa, että yllä todettua voitaisiin muokata täsmällisemmäksi valtion virkamieslakiin viittaamisen osalta esimerkiksi seuraavasti: ”*Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä, minkä lisäksi hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Tämän virkamieslain mukaisen työnjohto- ja valvontaoikeuden puitteissa virasto voi määrätä virkamiehen hoitamaan virkatehtäviään myös virkamatkalle...*”.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan (s. 11), että ”*Valtion virkamieslain mukaiseen työnantajan direktio-oikeuteen kuuluu myös oikeus määrätä virkamies hoitamaan virkatehtäviään virkamatkalle, joka voi olla kotimaan tai ulkomaan virkamatka. Virkamieslain työnjohto-oikeus ulottuu siten myös Suomen rajojen ulkopuolelle siinä mielessä, että virkamies voidaan määrätä hoitamaan tehtäviään ulkomailla. Määräyksestä ei voi kieltäytyä. Virkamiehen on noudatettava työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Työnantajan direktio-oikeutta voi rajoittaa esimerkiksi virkamiehen osaaminen: työnantaja ei voi osoittaa virkamiehelle tehtäviä, joita virkamies ei kokemuksensa ja koulutuksensa puolesta osaa.*”

Valtiovarainministeriö toteaa, että sopimuksen kyseisen artiklan perusteluosuudessa voitaisiin käyttää tarkempaa viittaustapaa valtion virkamieslakiin vastaavalla tavoin kuin yllä mainitussa kohdassa koskien esitysehdotuksen vaikutuksia viranomaisten toimintaan.

Tekstissä käytetään samasta asiasta useampaa termiä (direktio-oikeus, työnjohto-oikeus). Tekstissä olisi johdonmukaisuuden vuoksi suotavaa käyttää suomenkielistä yhteneväistä termiä työnjohto- ja valvontaoikeus.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan (s.12) sopimusta sovelletaan Lapin poliisilaitoksen toimialueella. Siten yhteistyöhön osallistuisivat useimmiten Lapin poliisilaitoksen poliisivaltuuksilla toimivat poliisimiehet. Poliisimiehet ovat virkamatkalla tehdessään sopimuksen mukaisia tehtäviä Ruotsin alueella. He ovat oikeutettuja päivärahaan, ja heillä on sama vakuutusturva kuin Suomessa toimiessaan. Matkamääräyksenä toimii Lapin poliisilaitoksella hälytys- ja valvontatehtävien hoitamiseksi laadittu työvuorosuunnitelma. Virkamatkaan sovelletaan valtion virka- ja työehtosopimusta matkakustannusten korvaamisesta.

Valtiovarainministeriö toteaa, että voisi olla riittävää vain todeta, että kyse on virkamatkasta, johon sovelletaan valtion virka- ja työehtosopimusta matkakustannusten korvaamisesta. Jos halutaan mainita oikeus päivärahaan, se olisi parempi ilmaista niin, että poliisimiehillä on oikeus päivärahaan edellytysten täytyessä. Lisäksi lause matkamääräyksestä olisi parempi poistaa tai muotoilla niin, että se on vain esimerkinomaisesti mainittuna. Hallituksen esityksessä ei tarvinne ottaa yksityiskohtaisesti kantaa siihen, miten matkamääräys annetaan, vaan se on työnantajan päätettävissä oleva asia.

Myös sopimuksen 10. artiklan perusteluosuudessa voitaisiin viitata valtion virkamieslain säännöksiin täsmällisemmin esimerkiksi seuraavasti: ”*Valtion virkamieslaissa säädetään yleisistä virkamiesoikeudellisista seuraamuksista, jos virkamies menettelee virkavelvollisuuksiensa vastaisesti tai laiminlyö niitä. Lain 24 §:n mukaan...*”.

Esitysluonnoksessa arvioidaan, että sopimuksen soveltaminen ei edellyttäisi lisää henkilöstöresursseja. Sopimuksen soveltaminen kuitenkin edellyttäisi Ruotsin lainsäädäntöön ja ruotsinkieleen liittyvää koulutusta. Esitysluonnoksessa on arvioitu aiheutuvan koulutuskustannuksia seuraavasti: peruskoulutus n. 319 000 euroa kertaluonteisesti, vuosittainen ylläpitokoulutus n. 29 000 euroa sekä uusien työntekijöiden koulutus n. 33 000 euroa joka toinen vuosi. Tämän lisäksi kielikoulutuksesta muodostuisi kustannuksia, mutta niiden määrää luonnoksessa ei ole arvioitu.

Valtiovarainministeriö toteaa, että lähtökohtaisesti rahoitus tulee toteuttaa poliisille talousarvioissa ja julkisen talouden suunnitelmissa osoitetulla määrärahalla tarvittaessa uudelleenkohdentamalla rahoitusta eri toimintojen välillä. Poliisia koskevista määrärahoista päätetään osana talousarvioita ja julkisen talouden suunnitelmia. Mikäli hallituksen esityksen katsotaan edellyttävän määrärahamitoituksen uudelleentarkastelua, on kyseessä ns. budjettilaki, joka tulee valmistella samanaikaisesti talousarvioesityksen kanssa. Tällöin esityksen hyväksyminen edellyttää sitä koskevan rahoituksen sisällymistä talousarvioesitykseen.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/28384/2021-VM-6

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: